

О.М. Мандровний,
методист міського методичного центру
м. Славутич Київської області

Методичні рекомендації щодо виконання програми із зарубіжної літератури в 2015-2016 навчальному році

(складені відповідно до листа Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України від 09.06.2011 р. N 1/9-454 «Про особливості організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах у 2011/12 навчальному році» та листа Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України від 01.06.2012 р. N 1/9-426 «Щодо інструктивно-методичних рекомендацій із базових дисциплін», листа Міністерства освіти і науки України від 01.07.2014р. № 1/9-343 «Про організацію навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах і вивчення базових дисциплін в основній школі», листа Міністерства освіти і науки України від 26.06. 2015 р. № 1/9-305 «Про вивчення базових дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах у 2015/2016 навчальному році»)

1. Викладання зарубіжної літератури відбувається за двома паралельними програмами:

1.1. для учнів **5-7 класів** за навчальною програмою, розробленою на основі **нового** Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392) і затвердженою наказом Міністерства від 06.06.2012 р. № 664

1.2. для учнів **8-9 класів** за навчальною програмою, розробленою на основі **старого** Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 № 24)

2. Чинною програмою із зарубіжної літератури для **8-9 класів** є *програма 2005 року*:

- Світова література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів / Ю.І. Ковбасенко, Г.М. Гребницький, Н.О. Півнюк, К.Н. Баліна, Г.В. Бітківська, за ред.: Д.С. Наливайко. – К., Ірпінь: Перун, 2005. – 112 с.

3. Чинною програмою із зарубіжної літератури для **5-7 класів** є *програма 2013 року*:

- Світова література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів / О.М. Ніколенко К.В. Таранік-Ткачук, С.П. Фоміна, О.В. Ревнивцева, Т.П. Сегеда, Н.В. Онищенко. – К.: ВД «Освіта», 2013

4. Вивчення зарубіжної літератури в **10-11 класах** відбувається відповідно до обраного профілю за наступними програмами:

- Світова література. 10-11 класи. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Природничо-математичний, технологічний, спортивний напрями. **Рівень стандарту** / Укладачі: Ю.І. Ковбасенко – керівник авторського колективу; Г.М. Гребницький, Т.Б. Недайнова, К.Н. Баліна, Г.В. Бітківська, І.А. Тригуб, О.О. Покатілова. – К.: Грамота, 2011.
- Світова література. 10-11 класи. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Суспільно-гуманітарний, художньо-естетичний напрями. **Академічний рівень** / Укладачі: Ю.І. Ковбасенко – керівник авторського колективу; Г.М. Гребницький, Т.Б. Недайнова, К.Н. Баліна, Г.В. Бітківська, І.А. Тригуб, О.О. Покатілова. – К.: Грамота, 2011.
- Світова література. 10-11 класи. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Філологічний напрям. **Профільний рівень** / Укладачі: Ю.І. Ковбасенко – керівник авторського колективу; Г.М. Гребницький, Т.Б. Недайнова, К.Н. Баліна, Г.В. Бітківська, І.А. Тригуб, О.О. Покатілова. – К.: Грамота, 2011.

5. «Згідно з наказом МОН від 18.02. 2008 № 99 «Про Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням окремих предметів» розроблено навчальну програму зі світової літератури:

- Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) із **поглибленим вивченням** зарубіжної літератури. 8-9 класи. / Ю.І. Ковбасенко, Г.М. Гребницький, Н.О. Півнюк, Г.В. Бітківська, К.Н. Баліна.

6. У **вечірніх** (змінних) загальноосвітніх навчальних закладах світова література вивчатиметься за програмами для денних загальноосвітніх навчальних закладів.

7. «Одним з основних компонентів допрофільної та профільної підготовки є **курси за вибором і факультативи**». «Програми курсів за вибором і факультативів, рекомендованих Міністерством, вміщено у збірнику:

- Збірник програм курсів за вибором і факультативів зі світової літератури. 8–11 класи. Книга 1 / За загальною ред.: К.В. Таранік-Ткачук, І.П. Дворницької – Тернопіль: Мандрівець, 2011. – 336 с.»

8. Мінімальна обов'язкова кількість контрольних робіт зі світової літератури для учнів 5-9 класів зведена у таку таблицю:

Класи	5 клас		6 клас		7 клас		8 клас		9 клас	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Загальна кількість контрольних робіт	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Із них у формі класного твору	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Із них в іншій формі (тесту, літературного диктанту тощо)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Кількість уроків розвитку мовлення (РМ)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)
Кількість уроків позакласного читання (ПЧ)	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5

9. Кожного семестру в 5-9 класах проводиться один урок усного розвитку мовлення та один урок писемного розвитку мовлення.

10. «Поданий у таблиці розподіл годин є мінімальним і обов'язковим для проведення в кожному семестрі. Учитель на власний розсуд може збільшити кількість видів контролю відповідно до рівня підготовки учнів, особливостей класу тощо».

11. «У 8–9 класах з **поглибленим вивченням** світової літератури пропорційно збільшується кількість контрольних робіт та уроків розвитку мовлення (на розсуд вчителя визначаються кількість і види контрольних робіт)».

12. «Звертаємо увагу на те, що **домашній контрольний твір** не є обов'язковою формою контролю з української літератури. Ураховуючи розвиток інформаційних технологій і рівень володіння ними сучасними учнями, написання домашнього

контрольного твору, який потім має перевірити учитель, перетворюється на формальність і не дозволяє об'єктивно визначити знання учнів з певної теми.

Якщо такий вид контролю навчальних досягнень учнів, як домашній контрольний твір, залишений учителем, необхідно обрати таку форму творчої роботи (наприклад, створення *фанфіків* тощо), щоб учні самостійно виконували творче домашнє завдання».

13. «Можливі види контрольних робіт:

- тест;
- відповіді на запитання;
- контрольний літературний диктант;
- анкета головного героя;
- комбінована контрольна робота тощо;
- письмові контрольні твори».

14. «Можливі види контрольних робіт із розвитку мовлення:

- складання оповідання (казки) за прислів'ям;
- добір прислів'їв, крилатих виразів, фразеологічних зворотів, що виражають головну ідею твору;
- введення власних описів в інтер'єр, портрет, пейзаж у вже існуючому творі;
- усний переказ оповідання, епізоду твору;
- твір-характеристика персонажа;
- написання асоціативного етюд, викликаного певним художнім образом;
- написання вітального слова на честь літературного героя, автора тощо;
- твір-опис за картиною;
- складання тез літературно-критичної статті (параграфу підручника);
- підготовка проекту (з можливим використанням мультимедійних технологій) – індивідуального чи колективного – з метою представлення життєвого і творчого шляху, естетичних уподобань письменника тощо;
- складання анкети головного героя, цитатних характеристик, конспекту, рецензії, анотації;
- написання реферату;
- ідейно-художній аналіз поетичного чи прозового твору;

- написання листа авторові улюбленої книжки;
- інсценізація твору (конкурс на кращу інсценізацію уривка твору) тощо».

15. Відповідно до листа міністерства від 27.08.2010 року № 1/9-834 розподіл годин щодо світової літератури за рівнями змісту освіти в 2011/12 навчальному році виглядає таким чином:

Навчальний предмет	Кількість годин на тиждень у класах					
	Рівень стандарту		Академічний рівень		Профільний рівень	
Класи	10	11	10	11	10	11
Світова література	1	1	2	2	3	3

16. Мінімальна обов'язкова кількість контрольних робіт з зарубіжної літератури для учнів 10-11 класів зведена у таку таблицю:

Рівні вивчення предмету	Рівень стандарту				Академічний рівень			
	10 клас		11 клас		10 клас		11 клас	
Семестри	I	II	I	II	I	II	I	II
Загальна кількість контрольних робіт	2	2	2	2	3	3	3	3
Із них у формі класного твору	1	1	1	1	1	1	1	1
Із них у інших формах	1	1	1	1	2	2	2	2
Кількість уроків розвитку мовлення	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)
Кількість уроків позакласного читання	1	1	1	1	2	2	1	1
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5

Рівні вивчення предмету	Профільний рівень			
	10 клас		11 клас	
Семестри	I	II	I	II
Загальна кількість контрольних робіт	4	4	4	4
Із них у формі класного твору	1	1	1	1
Із них у інших формах	3	3	3	3
Кількість уроків розвитку мовлення	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)
Кількість уроків позакласного читання	2	2	2	2
Перевірка зошитів	4	5	4	5

17. «У кожному семестрі обов'язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого – писемного. Умовне позначення у таблиці – (у + п)».

18. «**Ведення зошитів** оцінюється від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою. Під час перевірки зошитів ураховується наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, вміння правильно оформити роботи».

19. **Видами оцінювання** навчальних досягнень учнів з української літератури є *поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.*

20. Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 21.08.2010 р. №1/9-580 щодо вивчення у загальноосвітніх навчальних закладах предметів інваріантної складової робочого навчального плану в 2010/2011 навчальному році **«семестрове оцінювання** здійснюється на підставі тематичних оцінок і має бути наближеним до середнього арифметичного від суми балів тематичного оцінювання. При цьому слід ураховувати динаміку особистих навчальних досягнень учнів з предмета, важливість теми (тривалість її вивчення, складність змісту, ступінь узагальнення матеріалу тощо), але завжди **на користь учня.**

Наприклад, за відсутності однієї тематичної оцінки (учень був не атестований (н/а) з поважної причини) семестровий бал має виставлятися на підставі наявних тематичних оцінок **на користь дитини**, з урахуванням самотійного засвоєння нею матеріалу попередньої теми, за яку виставлено "н/а".